

АФОРИЗМИ, МАКСИМИ, СЕНТЕНЦИИ И РАЗМИСЛИ

БИСЕРИ ОТ ХУДОЖЕСТВЕНАТА ЛИТЕРАТУРА,
ЧЕТЕНА ПРЕЗ 2018 г.

Подбор и съставителство
Божидар Ивков

Андре Мора

Алесандра Олива

Маргарет Мацантини

Роса Монтеро

Роберт Менасе

Уилям Пол Ъънг

Издателство „Издай се сам“
СОФИЯ
2019

А

Ад

... адът съществува, но там няма никой... (Мороа 1945: 205)

- В ада, - казваше Ален, - поставяме само хората, които не познаваме... (Мороа 1945: 206)

Афоризми, максими, сентенции

Ако има много възможности, няма необходимост. Нищо не се налага задължително. (Шмит 2017: 98)

Броят... само показва, че никое не е достатъчно. (Шмит 2017: 99)

Съществуват споделени илюзии. И прости народни глупости. Количеството не определя истината. (Шмит 2017: 99)

Убедеността остава след себе си само трупове. (Шмит 2017: 181)

Победата обича старанието. (Ролинс, Блекуд 2014: 7)

... най-голямото достойнство на храбростта е благоразумието. Шекспир, Фалстаф. (Ролинс, Блекуд 2014: 16)

... сълзите не печелеха битки и не оправяха неправдите. (МакКамън 2015: 28)

„Едно посредствено възхищение е безспорен белег за посредственост“. (Мороа 1945: 50)

„Както една лястовица не води пролетта, така и една добра постъпка

не създава добродетел“. (Мороа 1945: 51)

„Или пълна самота, или пълна симпатия“. Дизраели. (Мороа 1945: 62)

Всяко общество, разделено само срещу себе си, ще погине, казваха разказите на Киплинг. (Мороа 1945: 77)

Всяко потискано желание, е отрова. (Мороа 1945: 83)

Красиво е това, което можем да разберем без размишление. Кант. (Мороа 1945: 95)

... тайните разяждат душата. (Лъдълъм, Милс 2012: 89)

Има разлика между компромиса и сътрудничеството. Знаех, че за да разчиташ на някого се иска особен вид сила. (Олива 2017: 32)

Не бива да превръщаме перфектното във враг на доброто. (Чайлд 2017: 335)

Очакването е чувство, което няма име. (Лейри 2016: 13)

... да се стараеш да бъдеш естествен, вече е поражение. (Мацантини 2006: 17)

... егоизмът ни утешава, придружава ни на всяка крачка. (Мацантини 2006: 58)

Красотата е цветът на истината. (Сантуш 2017: 476)

... човек не знае как да види нещо, когато не знае, че го търси. (Монтеро 2008: 25)

... човек е склонен да идеализира онова, от което се нуждае. (Монтеро 2008: 70)

... да спиш, това е репетиция за смъртта, затова предизвиква страх. (Монтеро 2008: 73)

... да живееш означава да губиш. Всичко отминава, всичко деградира. (Монтеро 2008: 113)

„Всеки може да остане трезвен в пустиня, но само верният може да седи в оазис и да стиска устни“.

(Браун 2017: 24)

Видимото става неизбежно. (Стайн 2014: 122)

Нищо не ни прави така самотни, както нашите тайни. Пол Турние. (Йънг 2018: 29)

Любовта винаги оставя незаличими белези. (Йънг 2018: 116)

... свободата е процес на израстване. (Йънг 2018: 115)

Който си поставя за цел да бъде съдник на Истината и Познанието, е обречен да предизвика само смеха на боговете. А. Айнщайн. (Йънг 2018: 185)

Във всеки въпрос се крие обвинение. (Берфус 2015: 15)

... общоприетите добродетели..., трудолюбие, усърдие, амбиция не предпазват от неизбежното. (Берфус 2015: 44)

... не използвай тялото или емоциите на друг човек като място, където трупаш собствените си несбъднати копнежи. (Гилбърт 2008: 87)

Няма нищо по-неприятно за мъдростта от мъдруването. Сенека. (Новели 1980: 15)

Когато ще вършиш добро, започни от себе си. (Новели 1980: 154)

... несигурността ражда паника. (Новели 1980: 171)

Великите промени изискват малко безмилостност. (Добс 2017: 35)

Ако невежеството е блаженство, тогава парламентът трябва да е пълен с щастливи хора. (Добс 2017: 43)

Посредствеността е безсмъртна, а мерзостта – вечна. (Костолани 2015: 277)

Старият човек е близък роднина на преходността. (Костолани 2015: 275)

Б

Биография

... в действителност това го правим всички – постоянно да пренареждаме и доизмисляме миналото си, разказа за нашата биография. (Монтеро 2008: 16)

... употребата на трето лице превръща хаоса на спомените в симулация на разказ и създава илюзията за ред в живота. (Монтеро 2008: 119)

Бог

Значи това представляваше Бог в своето единение. Беше прекрасно и толкова трогателно. Знаеше, че няма значение кой е свършил белята: някаква си купа била счупена и сместа за някакво си ядене разлята – много важно! Важното бе друго – любовта помежду им и пълнотата, която им носеше тя. (Йънг 2018: 128)

Болест

Станеше ли въпрос за рани, причинени от щикове или куршуми, генералът проявяваше завидно спокойствие и оптимизъм, но станеше ли въпрос за болести, особено за заразни, го изпълваха страхове и тревоги. (Ролинс, Блекуд 2014: 10-11)

Беше време на болести и милосърдието бе поставено на сериозно изпитание... Имаше бедни хора и богати хора, равни заради крехката си човешка природа. (Смит 2011: 26)

Да лекуваш симптомите на която и да е болест, без да изследваш основната

й причина, е просто вятърничавият западен начин на мислене, че някой ден може и наистина да се справиш. (Гилбърт 2008: 70)

Болка

Не мога да заспя, защото всичко ме боли: крака, рамене, гръб, чело, очи. Най-силна – направо крещяща – е болката в стъпалата, сякаш само усиленото движение я е заглушавало през деня. (Олива 2017: 29)

Днес му личи, че е неспокоен. Болката му, все още неспособна да бъде облечена в думи, прозира във всяко малко безпокойство на бебешкия му живот. (Лейри 2016: 15)

... болката подрязва крилете ни и ни лишава от способността да летим. (Йънг 2018: 118)

Бъдеще

Не можеш да спреш бъдещето. Можеш единствено да избереш на коя страна ще бъдеш. (Сейки 2018: 20)

В

Власт

Той не работи. Притежаването на чантата не те задължава да работиш. Достатъчно е дори да имаш чантата на бивш министър, за да не работиш. Чантата олицетворява работата, силата, властта, всемогъществото, всезнанието. Когато снощи в Камарата на депутатите – аз бях там, тъй че говоря като очевидец – Туфемон сложи на трибуната чантата си на бивш министър, правителството разбра, че е загубено... Туфемон я отвори, но не извади нищо от двете ѝ претъпкани преградки. Докато говореше, от време на време натискаше с длан чантата, сякаш искаше да каже: „Всичко в тук“. Ала там нямаше нищо... А това беше достатъчно. Чантата на Туфемон предизвика падането на правителството. (Новели 1980: 151)

Време

Но ми се искаше поне да видя семейството си. Толкова неща остават наказани, когато смяташ, че имаш време. (Лъдлъм, Милс 2012: 289)

Времето, Анджела, работи така, със систематична постепенност. Едно невидимо, но безжалостно движение ни изхабява. Нишките на тъканите ни се разхлабват и наместват по новому върху стана на костите и един ден, без някой да е предупредил, се виждаш наложил на лицето си чертите на своя баща. И причината не е само в кръвта... Тази промяна става видима в средата на живота, следващите години ще нанесат само няколко съдбовни добавки. Лицето ти, когато

си на четирийсет, е това на твоята старост. Това, с което ще влезеш в гроба. (Мацантини 2006: 170-171)

Въображение

... представата за една бира няма да уголи жаждата ти. (Менасе 2018: 76)

Вяра

„Вярата е различна от доказателството. Едното е човешко, другото е дар от Бога. Сърцето усеща Бог, не разумът. Ето какво е вярата – Бог, нежен към сърцето, не към разума“. (Шмит 2017: 180)

„Разумът трябва да следва вярата, никога да не я предшества и никога да не я разбива“. (Мороа 1945: 46)

Има моменти, когато човек избира да вярва в нещо, което при нормални обстоятелства би сметнал за абсурдно. Това не означава, че то наистина е абсурдно, а само, че противоречи на здравия разум. Може би съществува някакъв свръх разум, чийто замисъл стои отвъд нормалното обяснение на фактите и логическите обосновки; замисъл, който може да бъде съзрян само ако успеете да обхванете с поглед цялостната картина на реалността. А в това може би най-добре помага вярата. (Йънг 2018: 81)

- Не те попитах в какво вярваш. Попитах те какво знаеш.

- Каква е разликата?

- Интересно! Изглежда, че тези халюцинации биха могли да те убедят в неща, в които все още не вярваш. Опитът е сила, която не можеш лесно да отхвърлиш.

Лили не пропусна иронията на предизвикателството.

- За по-сигурно трябва всичко да се отхвърля – каза тя. – Особено ако изглежда неоспоримо реално. (Йънг 2016: 36)

Г

Глупост, тъпота

Глупостта не беше углавно престъпление. Май изобщо не беше престъпление. По-скоро недъг. (Чайлд 2017: 32)

Искат се много усилия да си останеш тъп. (Йънг 2016: 34)

- Рижата ти коса сигурно е предупредителен сигнал, че мозъчните ти клетки са със забавено действие...

- Момиче, нужно е много повече от лека обида, за да се ядосам.

- Поне разбра, че беше обида. (Къслър, Морисън 2018: 200)

Грешки-правоа

- Възможно е да греша, но това не означава, че ти си права. (Шмит 2017: 98)

Д

Деца

За децата думите не са ясно определени; те означават зле разграничени и различни по размер емоционални зони, които мнозина възрастни в това отношение остават цял живот деца. (Мороа 1945: 17)

Дилематизация

... ние не сме стерилни. Защо да изберем изкуствено осеменяване? Та кое е по-важно в крайна сметка – детето Ви да има възможно най-добрия генетичен материал или да има кръвна връзка с Вас? Ако искате да дадете по-голяма преднина на своя малък дар, решението е ясно. Всичко друго би било себично. (Сейки 2018: 211)

Доверие

... вярвам в теб, вярвам в грешките ти... Знаем, че имаш добро сърце и го пръскаш без остатък в браздите на велики приятелства. (Мацантини 2006: 14)

Винаги е по-лесно да разговаряш с някой, който не е вложил прекалено много очаквания в теб. Много по-малка е вероятността да го разочароваш. (Макдърмид 2018: 236)

Доказателство

... умозаклученията не можеха да служат за доказателства. (Лъдлътъм, Милс 2012: 219)

Е

Език

„Мъртвите не отговарят“. Проблемът с чуждите езици..., ако човек не ги владее поне на „мащехско“ ниво, се състоеше в това, че човек казва винаги само онова, което може да каже, а не онова, което иска да каже. Всъщност бе искал да каже: „Мъртвите са дали своите отговори, преди живите да им зададат въпросите“. Но френският му не стигаше до това ниво. (Менасе 2018: 292)

... ако нямаше какво да предложи тя, не изпитваше нужда да изпълва с шум пространството. (Макдърмид 2018: 152)

Ж

Живот

Той беше по-възрастен, сигурно по средата на шейсетте, белокош и спретнато избръснат, слаб и облечен по-добре... Държеше се за останките от живота си, поне каквото от тях съумяваше да запази. (МакКамън 2015: 23)

... животът е приятен за тези, които знаят да се оправят в него и им дава време за всичко. (Мацантини 2006: 54)

Трябва да сме готови да зарежем живота, който сме планирали, за да имаме живота, който ни очаква. Джоузеф Камбъл. (Браун 2017: 7)

Животът дори на хората с огромна власт е кратък. Има само един начин да възтържествуваме над смъртта и той е да превърнем живота си в шедьовър. Трябва да използваме всяка възможност да проявяваме доброта и да обичаме безпределно... Остави съвестта ти да те води. Когато животът е мрачен, слушай сърцето си и ще намериш пътя. (Браун 2017: 367)

... няма лесен отговор, който би те освободил от болката... Животът изисква известно време и много взаимоотношения. (Йънг 2018: 112)

„Бхагавад Гита“ – този древен индийски йога текст, утвърждава, че е по-добре да изживееш несъвършено собствената си съдба, отколкото съвършено да имитираш нечий друг живот. (Гилбърт 2008: 129)

Не бива твърде да пазим живота, в противен случай ще го загубим. (Костолани 2015: 236)

Защитавах едничкия си, невъзвратим, отминаващ живот в епоха, в която да живееш, не беше естествено състояние. (Костолани 2015: 272)

3

Загуба

Загубата – или каквато и да било загуба, е един аперитив към смъртта. Загубата не се вмести в съзнанието ни, също както и идеята за нашия край. Човек никога не е подготвен да губи. (Монтеро 2008: 116)

Знание

Тъй като не понасят незнанието, хората създават знания. Измислят митове, измислят богове, измислят отделен бог, измислят науките. Боговете се сменят, редуват се, умират, също и космологичните модели, но остава една амбиция: да обясниш света. (Шмит 2017: 69)

Умът, който се бои от непознатото, както тялото от празнотата, измисля непрекъснато разни истории, за да преодолее усещането за самота и безпомощност. Да предположиш нещо е по-добре, отколкото да не знаеш. Дори непълноценно, едно възможно обяснение е по-добро от отсъствието на такова. Нуждата да разбереш не се свежда до апетита за рационалност, тя е нужда да се успокоиш, като дадеш име на мрака, като внесеш ред в хаоса. Всъщност всички обяснения се свеждат до една причина: страха от липса на такава. (Шмит 2017: 71)

„Малкото знания отдалечават от Бога, многото знания ни приближават до него“. (Шмит 2017: 94)

Познанието на абсолютното прогонва невинността. (Джакомети, Равен 2009: 386)

Моята умствена жажда стигаше до хищничество. (Мороа 1945: 77)

И

Идеи

Идеите пречат на онова, което без тях изобщо не би съществувало.

Идентичност

... би трябвало между нас да се поддържа постоянен контакт. Защото идентичността на всеки е нещо преходно, изменящо се по такъв начин, че като престанеш да виждаш дълго време един човек, можеш да го изгубиш завинаги. (Монтеро 2008: 10)

Нашата идентичност не е нищо друго, освен разказът, който ние сътворяваме за самите нас. (Монтеро 2008: 16)

Избор

Ти решаваеш коя искаш да бъдеш, с всеки избор, който правиш. (Сейки 2018: 103)

Всеки избор отеква във времето и взаимоотношенията и повлиява други избори. (Йънг 2018: 215)

Изкуство

... изкуството не е пресъздаване на реалното, а по-скоро въвеждане на красотата в превъплъщението на действителността. (Сантуш 2017: 202)

Източна философия

Вкопчиш ли се в нещо, правиш го още по-силно.

Превръщаш се в това, за което си мислиш. (Ролинс, Блекуд 2014: 46)

Моят приятел Боб, който се занимава с невронаука, ми каза, че винаги го е

вълнувала идеята за чакрите... Каза ми: „Точно както в литературното произведение съществува буквална истина и художествена истина, човешкото създание притежава буквална анатомия и художествена анатомия. Едната можеш да видиш, другата – не. Едната е направена от кости, зъби и плът, а другата – от енергия, памет и вяра. Но и двете еднакво са истина“. (Гилбърт 2008: 194)

Тяхната уязвимост е нашето предимство. „Предпазливият, залегнал в очакване на врага, който го няма, ще спечели победата“. Сун Дзъ, Изкуството на войната. (Къслър, Морисън 2018: 214)

Име

Имената са важни, родителите би трябвало да го знаят. Имената ни влияят, определят нашето поведение и ни задължават. Понякога обаче се превръщат в проклятие, от което се оказва невъзможно да избягаш. (Монтеро 2008: 57)

Инвалидност

Един следобед се видях обкръжен от колония инвалиди, които с помощта на патерици или тласкани на колички, бяха изскочили на плажа, оставяйки по пясъка браздите на трудното си придвижване.

... после погледът ми се спря върху един младеж с лице на идиот и извънредно мършави ръце, сковани в някакъв спазъм, с пръсти разперени като скоби. Доколкото му беше възможно, движеше глава в ритъма на музиката и в същото време гледаше приятелката си, а тя му се

усмихваше от количката си със зъби, остри и редки като на риба. Беше с лице, белязано от бавен и затъпяващ живот, и с пластмасови обеци на ушите. Но отвърщаше на погледа на паралитика по начин, от който ми спря дъха. Не виждаше кукленските му движения, гледаше го в очите. Обичаше го. Просто го обичаше...

... облакът на бара, с банкнота от десет хиляди лири в ръка, си помислих, че с радост бих оставил мястото си сред множеството на здравите, за да бъда гледан поне веднъж в живота си така, както тази нещастница гледаше своя инвалид. (Мацантини 2006: 82)

Институции

- Брактът не е институция, а връзка между хора – Исус замълча за миг, а после продължи спокойно и търпеливо. – Както казах, не създавам институции, това е дело на онези, които искат да подражават на Бог. Наистина не си падам особено по религията – каза той с леко саркастичен тон – както и по политиката и икономиката. – Той едва забележимо посърна. – Защо да ги одобрявам? Те са създадени от хората средства за терор, опустошават земята и карат онези, които обичам да тънат в заблуди. Нима има душевно страдание и безпокойство в човешкия живот, което да не е свързано с тази „троица“? (Йънг 2018: 218)

Интелигентност

В колежа разбрах, че нямам типа интелигентност, необходима за по-дълбоко вникване във висшите науки и математиката, но ги разбирам на

основно ниво. Достатъчно, за да не търпя клиширани мъдрости. (Олива 2017: 80)

Истина

Човек, който не се страхува от истината, въобще не трябва да има страх и от лъжата. Това е мисъл на Томас Джеферсън. Освен това знаех, че измамата няма да трае дълго. Лъжата никога не доживява до старост. Това го е казал Софокъл. (Монтеро 2008: 72)

Често отхвърляме твърдения, които ни се струват твърде революционни. Толкова сме убедени в правотата на своята преценка, че отричаме фактите, несъответстващи на нея. Нищо, което заслужава да се нарече истина, не може да бъде постигнато чрез подобни средства. Мерилин Робинсън, „Смъртта на Адам“ (Йънг 2018: 81)

Убежденията определят възприятията, а възприятията определят чувствата. Повечето чувства са отговор на възприятията, които от своя страна отразяват това, в което вярваш... Нищо не е истина само защото силно вярваш в него. (Йънг 2018: 240)

По-голяма част от човечеството, казва той (Буда – б.м.-Б.И.), има очи, които са дотолкова слепени от праха на заблудите, че никога няма да видят истината, независимо кой се опитва да им помогне. (Гилбърт 2008: 209)

К

Красота

Правила съм грешки, но това не промени факта, че светът сам по себе си е прекрасен. Грапавата симетрия на шишарката, спираловидните бързеи по течението на реката, ярките оранжеви петна на крилете на пеперудата, които предупреждават хищниците за горчивия ѝ вкус – всичко това е ред, произлязъл от хаоса. Красота, създава сама себе си, което я прави още по-красива. (Олива 2017: 81)

Склонни сме да приписваме на красотата добродетели, които не се ограничават само до външността, като че ли хората с красива плът непременно трябва да притежават и красива душа. (Монтеро 2008: 86)

В свят, изпълнен с нещастия и мошеничества, понякога можеш да се довериш само на красотата. (Гилбърт 2008: 156)

Л

Любов

- „Дори водата умее да ни каже „обичам те“, като полага най-хубавата целувка върху устните ни“. (Шмит 2017: 56)

Всяка нова любов, Анджела, е изпълнена със страхове, няма място в света и няма начална станция. (Мацантини 2006: 86)

Който обича свободата и който обича истината, той се отучва да обича. (Менасе 2018: 324)

Пристрастяването е белег на всяка любовна история, основана на сяло увлечение. Всичко започва, когато обектът на твоето обожание ти даде упойваща, халюциногенна доза от нещо, което никога дори не си посмявал да признаеш, че искаш... (Гилбърт 2008: 26)

М

Медии

Телевизорът в хола е включен. Чакаме, забили очи в неспиращите новинарски канали, които вече са започнали да се надпреварват да измислят най-сензационните заглавия, най-зловещите, такива, които ще ни накарат да продължим да гледаме, зрители на разпадането на света. „Сеч“, „клане“, „кървава баня“. (Лейри 2016: 10)

Минало

Всички имат едно забравено минало, което танцува зад гърба им. (Мацантини 2006: 166)

Миналото формира бъдещето без оглед на живота. (Менасе 2018: 171)

Н

Наратив

... всеки човек сътворява история и затова всеки човек е разказвач на истории. (Йънг 2016: 50)

Народ

... фраза от Ренан: „Да имаме обща слава в миналото, обща воля в настоящето, да сме създали заедно велики дела, да искаме пак да ги създадем, това са съществените условия, за да бъдем народ“ (Мороа 1945: 41).

Насилие

Мразя ненужното насилие. То отнема удоволствието от неизбежното насилие. (Добс 2017: 34)

Неблагодарност

Неблагодарността никога не е неразбираема... неблагодарността е типична за човека. (Костолани 2015: 277-278)

Невежество

Да се отнасяме снизходително към невежеството означава да го поощряваме. Да не правим нищо, когато нашите ръководители говорят абсурди, е престъпно самодоволство. Както и да допускате нашите училища и църкви да учат децата ни на откровени неистини... (Браун 2017: 331)

Незнание

Трябва да признаем и отглеждаме своето незнание. Такава е цената на мирния хуманизъм. Всички ние сме братя по незнание, а не по вяра. И само в името на споделеното

незнание приемаме вярванията, които ни разделят. В другия трябва да уважавам преди всичко същия човек като мен, който иска да знае и не знае; а после, по същата причина, да уважа неговите различия. (Шмит 2017: 182)

Носталгия

... носталгията е много еластично чувство, в което можеш да вмъкнеш всичко. Един мухъл на сърцето, който ти прави приятна компания. (Мацантини 2006: 62)

Нощ

За разлика от деня, който свежда небето до синева, нощта не познава граници. Разкрива ни реалности, спотаени на милиони километри, показва ни също и изчезнали реалности, мъртвите звезди, чиято светеща опашка достига до нас. (Шмит 2017: 66)

О

Обществено мнение

Мога да се обзаложа, че всяко общоразпространено мнение, че всяка общоприета условност е глупост, щом е допаднала на мнозинството. Шамфор. (Новели 1980: 32)

Ограничение

Връзките и взаимоотношенията никога не бива да се основават на упражняването на власт, а един от начините да се освободиш от волята за власт е да се ограничиш, да служиш. Хората често го правят, когато помагат на немошните и болните, когато обслужват други, чийто ум ги е напуснал, когато подслоняват и хранят бедните, когато се грижат с любов за старците и невръстните или дори, когато не мразят ближния, който властва над тях. (Йънг 2018: 130)

Омраза

В петък вечерта вие откраднахте живота на едно изключително човешко същество – любовта на живота ми, майката на сина ми. Но няма да получите моята омраза. Не знам кои сте и не искам да знам, вие сте мъртви души. Ако Богът, в чието име убивате сяпо, ни е създал по свой образ и подобие, всеки куршум, забит в тялото на жена ми, вече е рана в неговото сърце.

Затова няма да ви направя този подарък и да ви намразя. Вие искате точно това, но ако от гняв ви отговоря с омраза, ще се предам на същото невежество, което ви е направило такива, каквито сте. Искате да ме е

страх, да гледам с недоверие съгражданите си, да жертвам свободата си за сигурността? Загубихте. Играта продължава.

(...) Разбира се, че съм съсипан от мъка. Отстъпвам ви тази малка победа, но тя ще е краткотрайна...

Със сина ми сме само двамата, но сме по-силни от всички армии на света... Той е едва на 17 месеца... през целия си живот това малко момче ще ви вбесява, защото ще бъде щастлив и свободен човек. Защото не – няма да получите и неговата омраза. (Лейри 2016: 36-37)

Няма нищо, което да вдъхва омраза в другите така, както самата омраза. (Новели 1980: 249)

Описания

На празния небосвод се появи луната, подута и болна, като разплакано шутовско лице, и се ухили насреща му. (Костолани 2015: 24)

Ухания и зловония спореха за надмощие, ароматът на зрели ябълки и смокини, примесен с изпарения от рибния пазар и колебливите пари на магазините за благовония. (Костолани 2015: 65)

П

Пари

„Без пари дори гробовете умират. (Менасе 2018: 82)

Писане

Надявам се, че ще ти дава усещане за сигурност. Аз също пиша понякога. Писането е своеобразно убежище. (Йънг 2016: 51)

Политика

Очарован бях от мисълта на Марк Аврелий, че не е мъчно да бъдеш мъдрец в самотата, но много по-рядко и благородно качество е да си мъдрец на престола във вихъра на дейността. (Мороа 1945: 77)

- Защо би трябвало – казваше той – ние, представителите на народа, да живеем по-добре от мнозинството избиратели?...

И левицата, и десницата го смятаха за демагог, но той беше искрен. (Мороа 1945: 86)

Когато параноята стигне върха си, падането на режима е предстоящо. (Лъдлъм, Милс 2012: 28)

Във вашия свят значимостта на отделната личност постоянно е в противовес с оцеляването на системата, независимо дали тя е политическа, икономическа, социална или религиозна. Първо жертвите един човек, после – няколко, а накрая – колкото е нужно, за запазването на системата. Под една или друга форма този принцип е в основата на всяка борба за власт,

всяка война и изобщо всяка проява на жестокост. (Йънг 2018: 151)

Порядъчност

Животът е точно това – един рискован път, минаващ през изкушения; и порядъчността не зависи само от добродетелите на всеки един, но също и от съдбата. От това как, кога и колко са ни съблазнявали... в света има един минимум от злосторници, закоравели, жестоки, безпардонни, които живеят обградени от коварство; има също и друга една малка част от почтени и зрели хора, способни да запазят достойнството си и в най-трудния момент. И между тези две крайни групи са разположени останалите, живата маса, добронамерени, но слаби хора, нормални същества, изразяващи и съмнение, и обърканост, които ще бъдат добри, ако обкръжението е благоприятно, и лоши, ако средата, в която живеят, се поквари. В тази борба между доброто и злото ние градим, или може би рушим нашия път. (Монтеро 2008: 88-89)

Право

Малкото деяние винаги е престъпление, но голямото – никога. (Костолани 2015: 237)

Престъпност

Трудно беше на мае Рамотсве да си представи как някой би откраднал от другия... Единственото обяснение беше, че хората, които вършат подобни неща, изобщо не разбират чувствата на другите, просто са напълно слепи за тях. Ако знаеш как би се чувствал на мястото на другия,

как би могъл да направиш нещо, което ще го наскърби.

Бедата обаче бе там, че явно имаше хора, лишени от способността да си представят. Може пък да бяха родени така, може би в мозъка им липсваше нещо или бяха станали такива, защото родителите им никога не бяха ги учили на съчувствие към другите... Хората от цяло едно поколение, не само в Африка, но и навсякъде по света, не можеха да се поставят на мястото на другите, защото родителите им просто не си бяха направили труда да ги научат. (Смит 2011: 10)

Преходност, нетрайност

„Светът е изпълнен със смърт и разруха, затова, като знаят колко е нетраен, мъдрите не го оплакват“, се казва в древно будистко учение. С други думи: свиквай с него. (Гилбърт 2008: 233)

Природа и общество

Има нещо радостно в бурите – те прекъсват порочния кръг на рутината. Снегът или поледицата могат отведнъж да ви избавят от всичките очаквания, преследването на цели и тиранията на уговорените срещи и графициите. За разлика от болестта, природната стихия е по-скоро колективно, отколкото индивидуално преживяване. (Йънг 2018: 18)

Промяна

Времената се менят, но в крайна сметка само излишното се откъсва от извечното. (Менасе 2018: 330)

Израстването означава промяна, а промяната е свързана с риск, тя е крачка от познатото към непознатото. Неизвестен автор. (Йънг 2018: 141)

Не вярвам, че имаме напредък, както твърдят някои философи. Праисторическите хора са пълзели на четири крака, а аз летя в колесница с голяма скорост, защото познавам оста и колелото. Но това не е напредък. И двамата правим едно и също: движим се. Напредък би било, ако можехме да надвием самите себе си, тук вътре, чрез осъзнаване... Не смятам човека способен на това. (Костолани 2015: 234)

Р

Работодател

Взискателен и строг към себе си, той се смяташе отговорен, както за качеството на производството, така и за благоденствието на работниците във фабриката си. (Мороа 1945: 11)

Разум

„Последната постъпка на разума е да признае, че има безброй много неща, които го надхвърлят. Би бил много слаб, ако не стигне до там. (Шмит 2017: 180)

- Аз оспорвам полезността и оттук – ценността на оня разум, който се култивира в някаква специфична форма извън абстрактно логичната. Отхвърлям по-специално разума, развит чрез изучаване на математика. Математиката е наука за формата и количеството, математическото разсъждение е просто логика, приложена в наблюдения върху формата и количеството. Голяма грешка е да се мисли, че дори истините на така наричаната чиста алгебра са абстрактни или общовалидни истини. А тази грешка е толкова колосална, че ме учудва всеобщото ѝ разпространение. Математическите аксиоми не са аксиоми на всеобщата истина. Това, което е вярно за науката на отношенията – за формата и количеството, често е дълбоко погрешно, що се отнася до морала например. В тази наука обикновено излиза, че сумата на частите не се равнява на цялото. Тази аксиома не е вярна и в химията. Не е вярна и когато се определя мотивът на

действието, защото два мотива, всеки с определена стойност, при събирането им не придобиват непременно стойност, равна на сумата на събираемите. Има много други математически истини, които са истини само в границите на науката за отношенията. Но математикът по навик изхожда от ограничени истини, като че ли те имат абсолютно всеобщо приложение – така всъщност мисли цял свят.

Реалност

... реалността има склонност да се изявява по един безсмислен, непонятен и парадоксален начин, така че нерядко грубиянството ражда възвишеност, ужасът – красота, а най-значимото – пълна идиотия. (Монтеро 2008: 7)

... всички ние сме субективни, за нас в действителност няма друга реалност, освен онази, която ние допълваме, интерпретираме и променяме през нашия поглед. Толкова реалности, колкото и очи. (Монтеро 2008: 64)

Религия

... най-опасни на земята са божиите хора – особено, когато са застрашени боговете им. (Браун 2017: 9)

... науката и религията не се конкурират. Те са два различни езика, опитващи се да разкажат една и съща история. На света има място и за двете. (Браун 2017: 21)

Не твърдя, че със сигурност знам, че няма Бог... Искам само да кажа, че ако зад вселената *наистина* има божествена сила, тя истерично се

киска на религиите, които сме създали в опит да я дефинираме. (Браун 2017: 330)

Хората никога не вършат зло с такова усърдие и задоволство, както когато го правят в името на религията. Блез Паскал (Йънг 2018: 207)

С

Самота

В живота на всеки човек на изкуството е много трудно да се определи точния размер на самотата. (Мороа 1945: 202)

Самоубийство

Самоубийството говореше само за себе си и нямаше нужда някой да разказва за него. Разговорите, към които то подвеждаше, не понасяха никакъв глас и никакви думи, те попадаха в най-съкровеното на скърбящите, пленници на едно слово без начало и без край, което като се движеше в кръгове, се стремеше да рухне в мълчанието. На това скрито място то разцъфтяваше и порастваше с всяка неизречена дума, с всяка мисъл, която поставяше нов въпрос пред този акт на насилие... (Берфус 2015: 34)

... убитите не се самоубиват. (Макдърмид 2018: 39)

Свобода

Държах твърдо на основните свободи, които ми се струаха и ми се струват повече от всеки друг път условия за човешкото щастие и достойнство. Но смятах, че тези свободи могат да се поддържат само чрез една свободно приета дисциплина, както че прекалената свобода убива непременно свободата. (Мороа 1945: 177)

Секс

Желаеше го с цялото си тяло, което ще рече, че го обичаше и с душата си, защото сексът е мозъчна и душевна

дейност, усещане за сливане с любовника, единство на душите, реализирано по генитален път. В случаите, когато това тъй важно измерение отсъства, тогава става дума за лош секс, рутинен, гимнастически, умиращ и винаги наподобяващ мастурбиране, макар и да е изпълняван от двама души. (Монтеро 2018: 127)

Семейство

Създаването на семейство с брачния партньор е един от най-фундаменталните начини човек да намери приемственост и смисъл на живота си в американското (или в което и да е) общество. Преоткривам тази истина всеки път, щом отида на голямо семейно събиране при майка ми в Минесота и години наред наблюдавам как всеки уверено тежи на мястото си. Първо си дете, после си тийнейджър, после си млад, женен човек, след това ставаш родител, пенсионираш се, раждат ти се внуци – на всеки етап знаеш кой си, какви са задълженията ти и къде да седнеш на семейното събиране. Сядаш с другите деца или с тийнейджърите, или с младите родители или с възрастните. Докато най-накрая седиш под сянката с деветдесетгодишните и бдиш със задоволство над потомството си. Кой си ти? Много просто – ти си човекът, който създаде всичко *това*. Удовлетворението от подобно осъзнаване е моментално и нещо повече – то е универсално признато. (Гилбърт 2008: 128)

Смърт

Никой не може да бъде изцелен от смъртта. Тя може само да бъде

опитомена. Смъртта е диво животно, зъбите ѝ са остри. Просто се опитвам да направя клетка, в която да я затворя. Тя е тук, точно до мен, точи лиги, докато чака да ме погълне. Решетките на клетката, която ни дели, са от хартия. Когато изключва компютъра, звярът изкача на свобода. (Лейри 2016: 71)

В крайна сметка смъртта е само началото на последиците. (Менасе 2018: 73)

... продължаваше да участва в неумолимия процес на умирането. (Стайн 2014: 111-112)

Спомени

Спомените не са по-неблагонадеждни от всичко, което си въобразяваме. (Менасе 2018: 135)

... спомен е, когато времето се нагъва назад върху самото себе си. Да си спомняш означава да се откъсваш от настоящето. (Стайн 2014: 15)

Способности

Не блестеше с познания, вървеше достойно по отъпкания път на написаното в учебниците. (Мацантини 2017: 26)

Старост

Старостта е покъртително нещо. Пълна е с ограничения и откази. (Стайн 2014: 223)

Страдание

... войната, която ме смъкна изведнъж в последните редици, тревогите, болестите и смъртта ме запознаха със страданието. А заедно с него и с

търпението и състраданието... (Мороа 1945: 223)

Добрата новина е, че ако преживееш кризата, страданието те поучава. Лошата новина е, че истинското страдание почти винаги убива. (Монтеро 2008: 134)

Ние не можем да си тръгнем. Дори от тук... Отнасяме със себе си това, от което бягаме. Болката тича след нас. (Костолани 2015: 28)

Съдба

Издебнати отзад, хората изглеждат приведени под тежестта на съдбите си, сякаш в онази част от тях самите, която не могат да видят, се натрупват всички страдания, мисли, собствените им надежди и тези на предходните поколения, които някак се наежват срещу последния свидетел, побутват го напред, но в същото време като че му се подиграват заради провала, който неминуемо очаква и него. (Мацантини 2017: 27-28)

Т

Тайна

Искате да кажете, че трима могат да пазят тайна, само ако двама от тях са мъртви? (Макдърмид 2018: 120)

Тленност

Номадът знае, че всичко се износва, включително стените; никога не се износва огромното пространство. (Шмит 2017: 169)

У

Ум и сетива

... докато с ума си мога да мисля абстрактно, сетивата ми се бунтуват пред препятствието. (Шмит 2017: 67)

Умът му бе катастрофирал в неизвестен кошмар и бе останал ослепял за памет и оглушал за мисъл. (МакКамън 2015: 10)

Учени

Много умни и безкрайно образовани са тия учени! В състояние са да обяснят всичко, дори да не е вярно. (Йънг 2016: 33)

Ф

Философия

Всичко е просто за този, който върви стъпка по стъпка в прави път. Всичко е невъзможно за този, който иска да спечели наведнъж загубените години. (Мороа 1945: 31)

Метафизиците разсейваха всемира в прозрачни облаци или разширяваха личността до степен да я слоят със света. Моралистите предлагаха противоречиви учения, за да оправдаят неизменни добродетели. (Мороа 1945: 43)

- Всичко е мое – изкрещя Нерон гневно извън себе си и затропа. – Дори онова, което не съществува. Британик като че разтърси глава. Помисли си: „Не, то е мое. Всичко, което не съществува, е мое. Нищо не ти принадлежи. Само всичкото“. (Костолани 2015: 87)

Ц

Цивилизация

Докато съществуваха гробища, щеше да съществува обещанието за цивилизация. (Менасе 2018: 81)

Ч

Човек

... човекът винаги е бил в плен на два големи дявола: организацията и йерархията. (Джакомети, Равен 2009: 78)

- Ако не знаеш кой си и от къде идваш..., как може да знаеш *какъв си*? (МакКамън 2015: 176)

... нашите справедливи или приятелски постъпки ни печелят по-малко приятели, отколкото забравата или неблагоразумието може да ни спечели неприатели. (Мороа 1945: 212)

По света има толкова много неща, над които човек да клати глава със съжаление. Въсщност в днешно време човек направо може да ходи така по цял ден и постоянно да клати глава, като марионетка в ръцете на неопитен кукловод. (Смит 2011: 11)

Никой не се чувства така изоставен от света и същевременно завърнал се при себе си, както се чувства човек, изгубил се в непрогледна мъгла. (Менасе 2018: 187)

Кой е Ахил без своята пета? Кой е Самсон без Далила? Кой е Едип без деформирания си крак? (...)

Истинският герой е белязан. Истинското изпитание за един шампион не е дали може да побеждава, а дали може да преодолява спънките – най-вече създадените от него самия, за да победи. Героят без недостатъци не е интересен... за света, който в края на

краищата се крепи на конфликта и противопоставянето, неудържимата сила, която се сблъсква с нещо непохватимо. (Стайн 2014: 102)

... изясняването на въпросите на разума улеснява работата върху терзанията на сърцето по-нататък... (Йънг 2018: 113)

Нека се молим човешката раса никога да не успее да напусне Земята, за да не разпространи своята порочност другаде. К. С. Луис (Йънг 2018: 127)

Същността винаги е нещо по-висше от външността, от привидността. Щом започнеш да опознаваш същността зад едно лице – красиво или грозно в зависимост от твоите предубеждения – повърхностният образ избледнява, докато напълно загуби значение. (Йънг 2018: 136)

Чувства, емоции

По онова време вълнението винаги надделяваше над страховете ми и накланяше везните в своя полза. Заминаването винаги е било плашещо, но никога – трудно. Този път обаче обърнах гръб не само на познатото, а и на щастieto. (Олива 2017: 30)

Не съм си донесла нищо от него освен спомените, които с всяка изминала нощ изглеждат все повече като илюзия. (Олива 2017: 31)

... сълзите... Понякога са най-добрите думи, които сърцето може да изрече. (Йънг 2018: 277)

Литература

1. Берфус, Л. (2015) Коала. ИК Black Flamingo, София.
2. Браун, Д. (2017) Произход. ИК „Бард“, София.
3. Гилбърт, Е. (2008) *Яж, моли се и обичай*. ИК „Прозорец“, София.
4. Джакомети, Е., Ж. Равен (2009) Ритуалът на мрака. ИК „Milenium“, София.
5. Добс, М. (2017) *Последно раздаване*. ИК „Сиела“, София.
6. Йънг, У. П. (2018) *Колибата*. ИК „Хермес“, Пловдив.
7. Йънг, У. П. (2016) *Ева*. ИК „Хермес“, Пловдив.
8. Костолани, Д. (2015) *Нерон, кървавият поет*. ИК „Колибри“, София.
9. Кълър, К., Б. Морисън (2018) *Отмъщението на императора*. ИК „Бард“, София.
10. **Лейри, А. (2016) Няма да получите омразата ми. ИК „Сиела“, София.**
11. Лъдълъм, Р., К. Милс (2012) Решението „Арес“. ИК „Прозорец“, София.
12. Макдърмид, В. (2018) *Потайни замисли*. ИК „Еднорог“, София.
13. МакКамън (2015) *Границата*. ИК „ДЕЈАВООК“, София.
14. Мацантини, М. (2017) *Прелест*. ИК „Колибри“, София.
15. **Мацантини, М. (2006) Чуй ме. ИК „Колибри“, София.**
16. Менасе, Р. (2018) *Столицата*. ИК „Лега Артис“, София.
17. Монтеро, Р. (2008) *Дъщерята на канибала*. ИК „Колибри“, София.
18. Мора, А. (1945) *Мемоари*. Издателство М. Г. Смрикаров, София.
19. Новели (1980) *Световни криминални новели. Заплетената следа*. Издателство „Отечество“, София.
20. Олива, А. (2017) *Последен в мрака*. ИК „СофтПрес“, София.
21. Ролинс, Дж., Г. Блекуд (2014) *Семето на Апокалипсиса*. ИК „Бард“, София.
22. Сантуш, Ж. Р. Д. (2017) *Милионерът в Лисабон*. ИК „Хермес“, Пловдив.
23. Сейки, М. (2018) *Брилянтните*. ИК „Ибис“, София.
24. Смит, А. М. (2011) *Във весела женска компания. Дамска детективска агенция № 1*. Кн. 6. ИК „Изток-Запад“, София.
25. Стайн, Г. (2014) *Изкуството да се състезаваш в дъжда*. ИК „Прозорец“, София.
26. **Шмит, Е.-Е. (2017) Нощта на огъня. ИК „Лега Артис“, София.**
27. Чайлд, Л. (2017) *Точно в полунощ*. ИК „Обсидиан“, София.